

Examen VWO
Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten

2024

tijdvak 2
woensdag 19 juni
7.30 - 10.30 uur

aardrijkskunde

Bij dit examen horen twee bijlagen: een bronnenboekje en een kaartenkatern.

Dit examen bestaat uit 32 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 64 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 – Landenvergelijking MINT-landen

Bij deze opgave horen de bronnen 1 tot en met 4.

Gebruik bron 1 en het kaartenkatern.

Van de MINT-landen heeft Indonesië de gunstigste ligging om tot verdere economische ontwikkeling te komen. Door deze economische ontwikkeling zal de samenstelling van de beroepsbevolking veranderen.

- 2p 1 Geef aan
- waarom Indonesië een gunstige ligging heeft om tot verdere economische ontwikkeling te komen;
 - welke verandering in de samenstelling van de beroepsbevolking zal optreden door de verdere economische ontwikkeling.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

Van de MINT-landen heeft Nigeria op dit moment een ongunstige demografische opbouw om tot economische ontwikkeling te komen.

- 2p 2 Leg uit dat Nigeria op dit moment een ongunstige demografische opbouw heeft om tot economische ontwikkeling te komen. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik bron 3.

- 1p 3 Geef het verband tussen de economische complexiteit en het bnp per hoofd van een land.

Gebruik de bronnen 3 en 4.

Stelling: Mexico is ondanks een hogere economische complexiteit economisch kwetsbaarder dan Turkije.

- 2p 4 Ben jij het eens of oneens met deze stelling? Onderbouw je keuze met twee argumenten.

Bij het opstellen van landenlijstjes als BRIC en MINT worden niet vanuit alle dimensies kenmerken meegewogen.

- 2p 5 Beredeneer dat de bruikbaarheid van dergelijke lijstjes in de geografie daardoor beperkt is.

Opgave 2 – Digitalisering in Afrika

Bij deze opgave horen de bronnen 5 en 6.

Gebruik bron 5.

Hieronder staan drie uitspraken.

Uitspraak 1: in Afrika bestaat een verband tussen het aantal simkaarten per 100 inwoners en het percentage internetgebruikers van de totale bevolking.

Uitspraak 2: door digitalisering nemen de absolute afstanden in Afrika af.

Uitspraak 3: verstedelijking en analfabetisme versnellen de digitalisering in Afrika.

2p **6** Geef van elke uitspraak aan of die juist of onjuist is.

Gebruik bron 5.

In centrumlanden zijn telefoons met een abonnement de populairste manier van mobiele telefonie. In Afrika wordt veel vaker gebruikgemaakt van prepaid simkaarten dan van abonnementen.

2p **7** Beredeneer waarom het gebruik van prepaid simkaarten goed aansluit op de economische situatie in Afrika.

Gebruik bron 6.

Hubs als Konza Technopolis zullen op langere termijn cruciaal zijn voor de verdere ontwikkeling van Afrika.

2p **8** Geef hiervoor twee redenen.

Gebruik de bronnen 5 en 6.

2p **9** Beredeneer waarom door de ontwikkeling van Konza Technopolis de economische ongelijkheid op verschillende schaalniveaus kan toenemen.

Opgave 3 – Geschiedenis van de platentektoniek

Bij deze opgave horen de bronnen 7 tot en met 10.

Hieronder staan drie beschrijvingen die te maken hebben met de theorie van de platentektoniek.

Beschrijving a: omhooggerichte convectiestromen onder de oceanische korst zorgen hier voor *ridge push*.

Beschrijving b: de langgerekte, diepe delen in de oceaan die ontstaan op plaatsen waar door *slab pull* de oceanische korst de mantel ingetrokken wordt.

Beschrijving c: de aardkorst en het bovenste deel van de mantel die als één geheel bewegen.

- 2p 10 Noteer de letters a, b en c onder elkaar op je antwoordblad. Schrijf achter elke letter het begrip dat beschreven wordt.

Gebruik de bronnen 7 en 8.

De ligging en ouderdom van gebergten aan de randen van het noordelijk deel van de Atlantische Oceaan zijn een bewijs voor de theorie van de platentektoniek.

- 2p 11 Beredeneer dat aardwetenschappers deze ligging en ouderdom als bewijs gebruikten om de theorie van de platentektoniek te onderbouwen.

Gebruik bron 9.

Aan de randen van de Grote Oceaan liggen delen van de aardkorst die sterk vervormd worden.

- 1p 12 Welk proces zorgt op deze plekken voor deze sterke vervorming?

Gebruik de bronnen 9 en 10.

Op de kaart in bron 9 staan met de letters a tot en met d vier locaties aangegeven. Locatie a is Hawaïi. In bron 10 staan acht beweringen over deze locaties.

- 3p 13 Noteer de letters a tot en met d onder elkaar op je antwoordblad. Schrijf achter elke letter de cijfers van de twee beweringen die daarbij horen.

Opgave 4 – Overstromingen in Venetië

Bij deze opgave horen de bronnen 11 en 12.

Gebruik bron 11 en het kaartenkatern.

Acqua alta in de Golf van Venetië ontstaat bij een combinatie van natuurlijke oorzaken.

- 3p **14** Beschrijf in drie stappen het ontstaan van *acqua alta* in de Golf van Venetië.

Je beschrijving moet

- twee natuurlijke oorzaken van hoogwater op zee bevatten;
- een kenmerk van de vorm van de Adriatische Zee bevatten.

Gebruik bron 11.

Bij Venetië is sprake van absolute en relatieve zeespiegelstijging. Deze zeespiegelstijging heeft oorzaken op verschillende schaalniveaus.

- 2p **15** Geef voor Venetië een oorzaak van

- de relatieve zeespiegelstijging op regionaal schaalniveau;
- de absolute zeespiegelstijging op een hoger schaalniveau.

Gebruik de bronnen 11 en 12.

Er is een terugkerende discussie over de vraag op welke hoogte van het zeewater de kleppen in de onderwaterpoorten gesloten moeten worden.

- 2p **16** Beredeneer dat in deze discussie belangen vanuit verschillende dimensies met elkaar botsen.

Opgave 5 – Grondstoffen in Suriname

Bij deze opgave horen de bronnen 13 en 14.

Gebruik het kaartenkatern.

Suriname is rijk aan de natuurlijke hulpbronnen bauxiet en aardolie.

- 2p 17 Geef aan waardoor juist in Suriname
- bauxiet kon ontstaan;
 - aardolie kon ontstaan.

Gebruik de bronnen 13 en 14.

Suriname is ook rijk aan goud.

- 2p 18 Geef aan dat bij de winning van goud in Suriname op twee verschillende schaalniveaus sprake is van *landgrabbing*.

Gebruik bron 14.

De mijnbouw is voor Suriname van groot economisch belang. De handelsbalans van Suriname is echter kwetsbaar.

- 2p 19 Geef twee aanwijzingen uit de bron waaruit blijkt dat de handelsbalans van Suriname kwetsbaar is.

Gebruik bron 13 en het kaartenkatern.

De kleinschalige en traditionele goudwinning is voor Suriname schadelijker dan de grootschalige goudwinning door multinationals.

- 3p 20 Geef hiervoor drie redenen, elk vanuit een andere dimensie.

Opgave 6 – Sociale ongelijkheid en de politieke toekomst van Zuid-Amerika

Bij deze opgave horen de bronnen 15 tot en met 17.

Gebruik de bronnen 15 en 16.

Hieronder staan drie uitspraken.

Uitspraak 1: in het land met de laagste welvaart is de sociale ongelijkheid het grootst.

Uitspraak 2: in landen waar rechtse regeringen lang aan de macht geweest zijn, is de sociale ongelijkheid groter dan in landen waar linkse regeringen lang aan de macht geweest zijn.

Uitspraak 3: het gemiddelde inkomen van het grootste Zuid-Amerikaanse land is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van alle landen in de grafiek.

2p **21** Geef van elke uitspraak aan of die juist of onjuist is.

Gebruik het kaartenkatern.

Het beeld van Zuid-Amerika is in de loop van de tijd veranderd van een werelddeel met instabiele corrupte landen met een grote sociale ongelijkheid tot een werelddeel met politiek en economisch meer stabiele landen.

2p **22** Geef aan

- welk Zuid-Amerikaans land de laatste jaren politiek en economisch het minst stabiel is;
- waarom in Zuid-Amerika Frans-Guyana politiek en economisch het meest stabiel is.

Gebruik bron 17.

1p **23** Noteer de letters van de toekomstscenario's a, b en d op je antwoordblad. Schrijf achter elke letter de juiste regeringsvorm uit bron 17.

Gebruik bron 17.

Het toekomstscenario 'dictatuur' is voor Zuid-Amerikaanse landen niet waarschijnlijk.

2p **24** Beredeneer dat het sociaal-economisch beleid dat veel Zuid-Amerikaanse landen eind twintigste eeuw zijn gaan voeren dit toekomstscenario niet waarschijnlijk maakt.

Opgave 7 – Klimaten in het Caribisch gebied

Bij deze opgave horen de bronnen 18 en 19.

Gebruik bron 18.

Hieronder staan de namen van vijf windsystemen die horen bij de cijfers 1 tot en met 5 in bron 18.

- Azorenhooft
- ITCZ
- noordoostpassaat
- tropische storm
- zuidoostpassaat

- 2p **25** Noteer de cijfers 1 tot en met 5 onder elkaar op je antwoordblad. Schrijf achter elk cijfer de naam van het juiste windsysteem.

Gebruik de bronnen 18 en 19.

Op de eilanden van de Grote Antillen bestaat een verschil in klimaat tussen de noordzijde en de zuidzijde.

- 2p **26** Leg het ontstaan van dit verschil uit. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Hurricanes beginnen klein, maar worden door een positief terugkoppelingsmechanisme steeds krachtiger.

- 2p **27** Leg uit dat hurricanes door een positief terugkoppelingsmechanisme steeds krachtiger worden. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

El Niño is een verschijnsel met wereldwijde invloed op het weer. In het Caribisch gebied leidt El Niño tot een hete, droge zomer. Als de eerstvolgende regenperiode dan begint, ontstaan vaak aardverschuivingen.

- 2p **28** Leg uit dat in de regenperiode juist na een El Niño vaak aardverschuivingen ontstaan. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Opgave 8 – Demografische vergelijking van drie Caribische landen

Bij deze opgave horen bronnen 20 tot en met 22.

Gebruik de bronnen 20 en 21.

Op basis van bevolkingsontwikkeling kunnen landen worden ingedeeld in het demografisch transitie­model, waarin verschillende fases worden onderscheiden.

- 2p **29** Geef aan welk land in bron 21
- het minst ver in de demografische transitie is;
 - op dit moment de meest gunstige bevolkingsopbouw heeft om de komende twintig jaar tot economische ontwikkeling te komen.

Gebruik bron 20.

Cuba lijkt in de leeftijdsgroep 35 - 49 een groep mensen te missen.

- 2p **30** Leg uit waardoor de leeftijdsgroep 35 - 49 op Cuba relatief klein is. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik bron 21.

Het geboortecijfer van Haïti is de laatste jaren gedaald. Toch zal de bevolkingsgroei de komende tientallen jaren nog groot zijn.

- 2p **31** Leg uit dat de bevolkingsgroei van Haïti de komende tientallen jaren nog groot zal zijn. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik bron 22.

Veel Haïtianen, Jamaicanen en Dominicanen wonen en werken in de Verenigde Staten en sturen geld naar bijvoorbeeld hun familie in het moederland.

- 2p **32** Beredeneer voor welke van deze landen de geldzendingen relatief gezien het meest bijdragen aan het bnp.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.